

Vážení spoluobčania,

v poslednom období sa začína slovo TURVOD skloňovať a používať ako zaujímavá predvolebná téma na mnohých fórach. Keďže mnohí z vás nemajú možnosť použiť digitálnu formu komunikácie, alebo nemajú možnosť zúčastňovať sa týchto diskusií, rád by som vniesol svetlo do tejto problematiky a tiež by som chcel vysvetliť niektoré fakty, ktoré na prvý pohľad spolu nemusia súvisieť. Zároveň otvorene vyzývam tých, ktorí sú strojcami šírených nepravd, aby sa ozvali a za účasti nezávislých regionálnych médií sme verejne a otvorene diskutovali na témy, ktoré sa týkajú všetkých obyvateľov Turca.

ŠTRUKTÚRA SPOLOČNOSTI

Turčianska vodárenská spoločnosť má 78 akcionárov, ktorými sú obce a mestá v regióne Turiec, plus minoritnými akcionármi je deväť obcí mimo regiónu Turiec. Mesto Martin je majoritný akcionár s 52,049% podielom akcií. Títo akcionári sa stretávajú minimálne 1-krát ročne na valnom zhromaždení, ktoré schvaľuje a rozhoduje vo veciach v zmysle platných stanov Turčianskej vodárenskej spoločnosti. Valné zhromaždenie okrem iného volí a odvoláva ôsmich z celkového počtu dvanásť členov dozornej rady. V zmysle platného zákona štyroch členov volia a odvolávajú zamestnanci spoločnosti. Stanovy spoločnosti sú nastavené tak, aby o odpredaji majetku, uzatváraní strategických zmlúv a vstupe kapitálu do iných spoločností striktné rozhodovali akcionári, teda valné zhromaždenie.

Dozorná rada so svojimi dvanástimi členmi je najvyšší kontrolný orgán spoločnosti, ktorý dohliada na prácu predstavenstva, generálneho riaditeľa a na chod celej spoločnosti. Dozorná rada volí a odvoláva členov predstavenstva a takisto výkonného vedúceho spoločnosti (generálneho riaditeľa) nadpolovičnou väčšinou hlasov. Určuje výšku jeho mzdy a schvaľuje prémieové ukazovatele. Mesto Martin má v dozornej rade zastúpenie v osobách troch členov, teda nie v počte, ktorý môže majoritne rozhodovať vo veciach v kompetencii dozornej rady.

Predstavenstvo so svojimi piatimi členmi je štatutárny orgán, ktorý koná v mene spoločnosti vo všetkých veciach, najmä v obchodnom vedení spoločnosti, zamestnávateľských právach a dislokačných otázkach spoločnosti. Je garanciou odbornosti a profesionality. V poslednom období je nad rámec stanov každý jeden člen zodpovedný za konkrétny segment spoločnosti teda: právnu oblasť, výrobný úsek, ekonomický úsek, úsek stratégie a rozvoja a riadenie spoločnosti smerom von a vo vnútri.

Generálny riaditeľ ako výkonný vedúci spoločnosti, premieta rozhodnutia predstavenstva do vnútra organizácie a zároveň je reprezentantom spoločnosti smerom von. Podmienkou menovania do pozície generálneho riaditeľa je členstvo tohto nominanta v predstavenstve spoločnosti.

Vrcholný manažment spoločnosti zabezpečujú traja odborní riaditelia, ktorí sú garantmi odbornosti, kompetentnosti a požadovanej kvalifikácie, ktorá je v ich prípade doložená certifikátmi odbornosti pre odbor vodárenstva, stavebného dozoru a ekonomiky.

Detailne sú orgány vyšpecifikované aj s kompetenciami v Stanovách spoločnosti. Zároveň tak sú zadané v spoločnosti: podpisový poriadok, organizačný poriadok, katalóg pracovných pozícií a tarifných tried a mzdový poriadok. Všetky tieto dokumenty prešli v tomto roku reorganizáciou a boli prepracované tak, aby zohľadňovali v prvom rade pravidlo: „Najprv práca, potom pláca“. Prekontrolovalo a schválilo ich predstavenstvo spoločnosti a dozorná rada.

Po prečítaní tohto úvodu je jasné, že generálny riaditeľ spoločnosti, predstavenstvo alebo dozorná rada nemôže rozhodovať o tak strategickú otázku, ako je odpredaj spoločnosti, alebo presun jeho majetku. Túto otázku je kompetentné riešiť len valné zhromaždenie. Rovnako nie je možné, aby jedna osoba, alebo jeden orgán samostatne rozhodol v akejkoľvek veci nad rámec jeho kompetencie, nakoľko tu funguje systém krížovej kontroly. Všetko za účelom ochrany majetku a hospodárení v zmysle stanov spoločnosti.

SYSTÉM RIADENIA

Každý z nás je ekonóm, ktorý je doma donútený hospodáriť tak, aby to dokázal pokryť svojimi príjmami. Identickými princípmi sa riadia aj spoločnosti. Podnik ako TURVOD je na tom ešte trochu inak, nakoľko je regulovaný štátom. To znamená, že výšku ceny vodného a stočného po predchádzajúcom schválení na Valnom zhromaždení schvaľuje respektíve upravuje štát, prostredníctvom Úradu pre reguláciu sieťových odvetví - URSO.

Teda ďalšia dogma, že TURVOD si účtuje ako chce, je vyvrátená. Možno nie celkom úplne, povie si nejeden z vás... Prečo je to tak?

Samozrejme, že ekonomické ukazovatele, ktoré sa odovzdávajú na URSO schvaľuje najvyšší orgán, Valné zhromaždenie, po predošlom prerokovaní predstavenstvom a dozornou radou. Tieto materiály však pripravuje manažment spoločnosti spolu so zamestnancami. Je teda na nich, či spoločnosť hospodári správne alebo nesprávne (skôr vo význame či šetrí), účelne narába s majetkom spoločnosti, racionálne riadi plán zamestnanosti. Či strategicky pripravuje plán opráv, údržby a realizáciu investičných akcií, ktoré sú vo výške percenta z odpisov.

Týchto pár posledných viet možno niekomu nepovedalo veľa, ale mnohým, ktorí otočia mincu x krát, kým ju minú, to povedalo mnoho. Práve preto sa pri tejto téme v ďalšej časti zdržím, aby som ju všetkým dostatočne objasnil. Je na mieste otázka, či sú nepopulárne opatrenia potrebné, alebo je prospešnejšia sociálna ekonomika, privieranie očí a odd'áľovanie krokov, ktoré jedného dňa prídu na rad, ale s ďaleko tvrdšími dôsledkami ako by boli na začiatku. Je na mieste povedať, že kľúčové pre dosiahnutie toho najlepšieho nie je byť vynikajúci ekonóm, ale byť triezvy stratég. Samozrejme, že názor jednotlivca je jediným názorom a názor grémia, alebo poradného orgánu je názorom, ktorý prešiel diskusiou a je teda názorom, ktorý je stanoviskom skupiny.

Napriek popísanej štruktúre spoločnosti existujú rôzne formy vnútorného riadenia. TURVOD je dnes jednoznačne riadený manažérskou formou riadenia spoločnosti. Za môjho vedenia boli zavedené poradné grémia, manažmenty a hlavne, organizačná štruktúra spoločnosti je postavená na princípe horizontálnej organizačnej štruktúry, ktorá okrem vertikálnej riadiacej schémy zobrazuje a definuje aj horizontálne kontrolné mechanizmy. Tým je zabezpečené maximálne efektívne riadenie a kontrolovanie procesov.

EKONOMIKA SPOLOČNOSTI

Pre jednoduchosť si povieme, ako funguje naša spoločnosť. Ako inde, sú to príjmy a na strane druhej výdaje. U nás špecificky figurujú odpisy, ktoré sú ovplyvnené investičnými akciami a zaradovaním majetku spoločnosti a súčasne ovplyvňujú investičné akcie, lebo tie sa plánujú na základe odpisov samotných.

Medzi hlavné náklady patria odplaty štátu za odber vody ako nerastného bohatstva štátu. Máme extra sadzovník na podzemnú vodu, povrchovú vodu a prevzatú surovú vodu. Teda je vyvrátená ďalšia dogma, TURVOD za odobratú vodu platí. Za podzemnú vodu, ktorej odoberáme najviac, platíme 0,0332 €/m³. Ďalej sú to odplaty za vypúšťanie vôd z čistiarní do povrchových tokov vo výške 0,0137 €/m³ vo Vrútkach a 0,0195 €/m³ v Turčianskych Tepliciach. Takže to, či niekto nelegálne vypúšťa vodu zo studne, alebo iného vlastného zdroja do spoločnej kanalizácie sa takisto odráža v nákladoch spoločnosti a funguje to podľa starého príslovia: „*Babka k babce, budú kapce*“, len babku vystrieda kvapka a z tých kvapiek nám tečú do čistiarní poriadne potoky. A to čistej vody.

Samozrejme, že čistiareň nie je uspôsobená na čistenie čistej vody a preto je spoločnosť nútená nakupovať chemické látky, ktoré zabezpečujú proces čistenia tak, aby sme neprekračovali maximálne limity sledovaných ukazovateľov vypúšťaných z čistiarní. Vznikajú tak ďalšie náklady, ale ak by sme ich nerealizovali, pokuty za prekročenie limitov sú ďaleko vyššie. Tento rok, ktorý je extrémne daždivý, takisto pozitívne neprosieva nákladom spoločnosti, kedy naša kanalizácia odvádzala do čistiarní aj vody z povodní, čo sa nepriaznivo prejaví v odplatách a samozrejme aj v spotrebovanej elektrickej energii potrebnej na prečerpávanie tohto množstva odpadovej vody čistiarňou.

REKLAMA ÁNO/NIE?

To, že naša spoločnosť prehnane investuje do reklamy, bolo spomenuté na Mestskom zastupiteľstve v Martine. Trňom v oku boli hlavne billboardy. Myslím si však, že je nevyhnutné, aby spoločnosť informovala občanov o svojich aktivitách, hlavne sa snažila upozorniť tých nezodpovedných, ktorí vypúšťaním cudzích vôd zo svojich studní zvyšujú náklady spoločnosti a vo finále to musia zaplatiť tí poctiví. Zavedli sme mechanizmus monitorovania vodovodných prípojk, ktoré prispievajú k znižovaniu strát z dôvodu porúch, ale hlavne pomáhajú odhaľovať nelegálne obchádzky vodomerov. Zviditeľnili sme akciové vývozy žúmp, ktorými chce spoločnosť pomôcť tým obciam, ktoré ešte nie sú odkanalizované. Týmto sme jednak zvýšili využitie majetku spoločnosti, zvýšili efektívnosť práce našich ľudí, chránime životné prostredie a hlavne ponúkame občanom v regióne najnižšiu cenu za vývoz v zmysle zákona o likvidácii odpadov. Tieto vývozy žúmp realizujeme od 1. júla a či reklama mala svoj efekt, dokumentuje tabuľka.

Investície v reklame boli schválené vo výške len 0,03% príjmov spoločnosti s tým, že sú v nich zahrnuté aj náklady na sponzorské dary. Výsledky, ktoré sme naštartovali sa spustili, čoho dôkazom je aj graf četnosti vývozov žúmp.

PODPORA REGIÓNU?

Do spoločnosti prichádzajú mnohé požiadavky o sponzorské dary na financovanie športu v regióne. Oslovil som s touto záležitosťou primátora Andreja Hrnčiara, ktorý uviedol, že mesto financie na podporu športu nemá. Podielové dane pre mestá a obce boli totiž štátom radikálne znížené, čo kluby a športovci určite vedia. Aby sme zistili, ako túto skutočnosť riešia inde, navštívili sme spoločne mesto Skalica, kde nás primátor informoval o modeli, ktorý tam aplikovali. Ten v meste pomáha podporovať mladých a šport, teda nielen športové kluby ale aj fyzické osoby.

Výsledkom pre Martin je návrh na založenie neziskového fondu, do ktorého sponzori vložia financie a tieto sa verejne rozdelia jednotlivým žiadateľom. Garantom by boli mestá, obce a samotní investori. Občania by dostali určité percentá hlasovacích práv, ktoré by využili prostredníctvom internetu.

Prečo to uvádzam v článku o TURVODE? Našli sme mechanizmus ako znížiť stratovosť jedného Hospodárskeho strediska a ušetrený balík peňazí investovať do mladých a do športu. Strata, ktorú toto stredisko vytváralo je plánovaná v dlhodobom hospodárskom pláne, a preto by podpora pre región neovplyvnila občanov zvýšenými poplatkami za vodné a stočné. Pre región je nevyhnutné, aby sme všetci začali ťahať za jeden koniec, lebo len spoločným úsilím v dobe, ktorá je nesmierne ťažká, udržíme úroveň športu na minimálne takej úrovni, aká tu v minulosti bola. Som presvedčený, že investícia do mladých a do športu je investíciou, ktorá v budúcnosti prinesie požadovaný efekt. V TURVODE to samozrejme bude možné len v prípade, ak to schvália akcionári spoločnosti.

PLATY v TURVODE

Mzdy sú náklady, ktoré markantne ovplyvňujú nákladové položky. Keď vytvárate pracovné miesta, nikoho to nebolí, práve naopak, je to prínos tak pre nového zamestnanca ako aj pre spoločnosť. Ale len vtedy, keď to má svoj ekonomický význam. No keď sa prepúšťa, je to nesmierne citlivá téma, dotýka sa firmy, zamestnanca, rodín. Je to opatrenie, ktoré je veľmi neprijemné. A navyše sa hovorí, že posol zlej správy je zlý posol. Ako to ale vychádza ekonomicky pre spoločnosť?

Veľmi zle, a to hlavne vtedy, keď musíte vyplatiť odstupné, ktoré je až 8-násobok priemernej mesačnej mzdy. Je to obrovský náklad pre spoločnosť, však? Na druhej strane ľudia dostali balík peňazí, ktorý by im mal pomôcť preklenúť obdobie, kým si nájdu ďalšiu prácu. Pýtate sa, bolo to teda nutné? Pýtam sa aj ja, keď spoločnosť prepustila 20% zamestnancov a funguje bezproblémovo ďalej. Skôr je teda na mieste otázka, prečo sa tí ľudia potom do pracovného pomeru prijímali. Pred organizačnými zmenami bolo využitie fondu pracovnej doby na 40%. Dosť málo, nie?

Dovolím si tu uviesť, že plat generálneho riaditeľa schvaľuje dozorná rada ako kolektívny orgán. Platy manažmentu schvaľuje generálny riaditeľ do výšky 80% svojej schválenej základnej mzdy. Platy zamestnancov sa riadia zaradením do tarifných tried schválenými zástupcami odborov a vedením spoločnosti /viď tabuľka/.

Tabuľka tarifných tried pre rok 2010:

TT	EUR/mes.	SN
1	315 €	1
2	349 €	1
3	388 €	1
4	435 €	1
5	485 €	2
6	538 €	2
7	597 €	2
8	657 €	3
9	724 €	3
10	797 €	3
11	870 €	4
12	949 €	4

Všetky formy odmien a prémie sú zadefinované v platnom mzdovom poriadku spoločnosti, ktorý bol takisto prepracovaný a ako tu už bolo spomenuté, prémie ukazovatele sú schválené na základe podmienok a hlavne na základe splneného hospodárskeho plánu za jednotlivé obdobie. Boli prepracované všetky mzdové dekréty, v ktorých v minulosti boli odmeny vlastne garantované a nedalo sa nimi hýbať. Dnes je to už inak, ľudia sú stimulovaní mzdou a tá odzrkadľuje reálne výsledky ich práce. Teda zamestnanci, ktorí majú záujem, pracujú s nasadením zarobia viac, než tí ostatní.

Pred nedávnom prišiel predseda dozornej rady a opýtal sa ma, aký mám plat a aký ma plat moja asistentka. Vraj sa dopyčul, že je to neskutočná cifra. Boli mu odovzdané podpísané výplatné pásky tým vyvrátené ďalšie dogmy.

Prikladám tabuľku vývoja mzdových nákladov v spoločnosti pred a potom, ako sa realizovali organizačné zmeny:

vývoj mzdových nákladov	2008	2009	2010 plán
mzdové náklady	1 843 097 €	1 800 965 €	1 572 310 €
index (báza r. 2008)		97,71%	85,31%

podľa Čl. 32 kolektívnej zmluvy

TT tarifná trieda

SN stupeň náročnosti

NÁKLADY SPOLOČNOSTI A TVORBA INVESTIČNÉHO PLÁNU

Ďalšou nákladovou položkou sú opravy a použitý materiál. Hlavne investovanie do opráv, ktoré boli dlhodobo zanedbávané. V tejto kategórii je nutné spomenúť čistiareň vo Vrútkach, ktorá spracováva odpadové vody z celého Dolného Turca. Môžem povedať, že pred jeden a pol rokom bola v tak dezolátnom stave, že bola BOZP pozastavená činnosť niektorých jej častí. Dlhodobo sa neinvestovalo tam, kde to bolo nutné. Miesto toho boli s „vyvolenými“ obcami uzavreté zmluvy, kde sa investovať muselo. Tieto zmluvy sme zverejnili na valnom zhromaždení spoločnosti v roku 2009. Platí staré porekadlo: „Všetci sme si rovni, ale niektorí sme si rovnejší.“ Je jasné, že ak bola podporovaná určitá skupina akcionárov, tí rešpektovali v dozornej rade kroky, ktorými manažment riadil celú spoločnosť.

V rámci projektu ISPA bola dodaná kogeneračná jednotka, ktorá bola dlho pred instaláciou zavretá v sklade a keď bola uvedená do prevádzky, zistilo sa, že je nefunkčná. Rovnako sa zistilo aj to, že reklamáciu si nemôžeme uplatniť, nakoľko je už vypršaná záručná doba. Teda náklady na jej opravu už išli z vrečka vodárenskej spoločnosti.

Takýchto faktov existuje ďaleko viac, no je evidentné, že správnym riadením sa dal dosiahnuť stav, kedy sa dalo viac šetriť a hospodáriť rozumnejšie. Finančné prostriedky schválené predstavenstvom a dozornou radou je dôležité využiť čo najefektívnejšie. Ale aký na to použiť kľúč? Sami dobre poznáme príslovie, že košeľa je bližšia ako kabát. Urobíme teda to, čo poteší akcionára, s ktorým mám dobrý vzťah? Ale je ten náklad ekonomický, netreba urgentnejšie investovať peniaze niekam inam? Nedávno sme mali sťažnosť občanov z Priekopy, že majú nedostatočný tlak. Nemohli ísť tie peniaze na obdobný urgentný a ekonomický efektívnejší účel? To sa pýtate vy a to mnohí z vás nepoznajú ekonomiku jednotlivých miest a obcí v rámci akontácie v TURVODE. Mesto Martin je, až na malé výnimky, jediným kladným hospodárskym strediskom zo všetkých šesťdesiatich deviatich obcí. To znamená, že vytvára najmarkantnejší príjem financií do spoločnosti. Hlavne preto, že domácnosti v meste majú minimum vlastných vodných zdrojov, ktoré načierno vypúšťajú do kanalizácie. Sú to jedni z tých poctivých zákazníkov, ktorých je veľmi veľa na relatívne malom priestore, preto aj prevádzkové náklady pre nich sú pre spoločnosť nižšie. Teda aký zvolit' kľúč pre investície a opravy, aby nebol dôvod na pochybnosti? Dnes je kľúč takýto:

Na prvom mieste je spolufinancovanie akcií, na ktoré vieme získať prostriedky z Eurofondov, Envirofondov a iných nenávratných finančných fondov. Za posledné krátke jeden a pol ročné obdobie je schválených pre TURVOD cca 33 miliónov eur, čo predstavuje v bývalej mene takmer jednu miliardu slovenských korún. Je to objem financií, aký do tohto regiónu doteraz neprišiel v akejkoľvek inej forme.

Na druhom mieste sú to opravy a údržba na úseku vodovodov a kanalizácií prevádzkovaných spoločnosťou. Viac než o 200tis € ročne sa zvýšil balík financií na opravy verejných vodovodov a verejných kanalizácií, čo malo vplyv na zníženie strát vo vodovodnej sieti, odstránenie dlhodobých nedostatkov (nefunkčných strojovo-technologických zariadení), odstránenie závad z revízií, ktoré sa za predchádzajúce obdobie zanedbali. Obnovili sme vozový park, nakoľko sa ročne vynaložili vysoké náklady na ich prevádzku a opravu. V roku 2009 sme nakúpili nasledovné vozidlá a mechanizmy: Citroen Berlingo 3ks, Citroen C4 1ks, NISSAN ATLEON 2ks. V roku 2010: MANN sací voz 10m3 1ks, OCTAVIA combi 2ks, MITSUBISHI L200 2ks, AVIA Daewoo - valník 2ks, NISSAN N200 2ks, Nakladač UN 053 1ks. Táto skutočnosť umožnila vyradiť a odpredať všetky zastarané vozidlá. Pri odpredaji sme uprednostňovali akcionárov spoločnosti, teda mestá a obce.

Tret'ou hlavnou kategóriou sú požiadavky akcionárov, kde prihladáme na ekonomický aspekt investície.

V každom prípade je nutné minimalizovať prevádzkové náklady spoločnosti a šetriť. Z hlavných aktivít vyberám:

- zmenou dodávateľa elektrickej energie sme znížili náklady na spotrebu z pôvodných 273 133 € (pri spotrebe 3 285 MWh) na odhadovaných 189 936 € za predpokladu rovnakej spotreby elektrickej energie
- zmenou rajonizácie vodárenských obvodov sme znížili počet zamestnancov, čím sme aj znížili prevádzkové náklady
- zmenou upratovacej firmy sme znížili náklady z pôvodných 32tis € na 19tis € ročne
- činnosť strediska kanalizácií sme zefektívnili modernou technikou za účelom zlepšenia stavu kanalizácie, ale aj skvalitnenie služieb pre obyvateľstvo
- v spolupráci s úradom práce sme z fondov získali príspevok na vzdelávanie zamestnancov vo výške 80tis €
- pripravili sme model prevádzkovania strediska laboratórií, kedy z pôvodných 160tis € znížime tieto náklady v spolupráci so žilinským SeVaK-om na 90tis € ročne.
- aktuálne spoločnosť schválila investíciu do Komplexného informačného systému, ktorý bude jednak centralizovať softwerové riešenia do jedného produktu, ale hlavne poskytne zamestnancom vhodné pracovné nástroje, riadiacim pracovníkom nástroj na kontrolu a hlavne nástroj na modulovanie a plánovanie dôsledkov riadenia v budúcnosti. Pre občanov je to rozhranie, kde budú môcť komunikovať so spoločnosťou cez portál, teda obdobne ako so svojou bankou. Klienti budú cez SMS a mail oboznamovaní o výpadkoch v dodávke vody vopred, budú môcť nahlasovať stav vodomerov, generovať faktúry a kontrolovať stav svojho účtu v spoločnosti. Starostovia budú vedieť preveriť ako a kde občania likvidujú odpadové vody a hlavne sledovať ekonomické ukazovatele chodu spoločnosti priebežne, nie len na valnom zhromaždení. Samozrejme je to len stručná charakteristika systému, ktorý bude patriť medzi špičku vo vodárenstve. Predtým nás čaká jeho implementácia a znovunastavenie kompetencií a úloh v katalógoch pracovných pozícií. Až keď sa údaje do systému budú plniť, potom nadobudne svoj význam.

REKLAMÁCIA PROJEKTU ISPA

Všetkými opatreniami sa chceme vyhnúť problémom, ktoré dodnes spoločnosť zaťažujú. Hovorím o nekvalitne a neodborne zrealizovanej akcii ISPA, kedy sa vybuďovala kanalizácia v siedmych obciach dolného Turca. Občania týchto obcí presne vedia, o čom hovorím, aké problémy máme dnes s prevádzkovaním kanalizácie, ktorá je vybudovaná do proti spádu. V obci Turany je množstvo čerpacích staníc, ktoré miesto splašiek čerpajú čistú vodu z netesnej kanalizácie. Enormné náklady na elektrickú energiu čerpacích staníc a hlavne občanov, ktorí sa sťažujú na fakt, že im splašky neodtekajú, ako by aj mohli, veď do plnej stoky to ani nejde. Naša jediná možnosť je dobropisovať im náklady na stočné.

V rámci reklamácií tejto stavby sú vysokými položkami náklady na asfaltovanie. Dnes môžem jednoznačne povedať, že v minulosti sa urobili vážne chyby, ale to všetko veľmi dobre vedia starostovia dotknutých obcí, ktorí pod medovými sľubmi podpisovali preberacie protokoly aj napriek tomu, že stavby boli odovzdávané v dezolátnom stave. Bolo im sľúbené, že keďže projekt je v časovom sklze, vyrieši sa všetko v rámci reklamácií. Ale k tomu dodnes nedošlo. Takže výsledkom je nekvalitne vybudovaná kanalizácia, prepadnuté cesty a vysoké prevádzkové náklady na toto dielo. Ale s akým výsledkom? Katastrofické náklady pre spoločnosť, ktoré sú čerpané z jediného balíka. Z toho, z ktorého by mohli byť čerpané na potrebné a výhodnejšie projekty.

V roku 2009 som zabezpečil stretnutie s Liptovskou vodárenskou spoločnosťou, ktorá mala obdobné skúsenosti a nastavili sme za pomoci právnej kancelárie postup, ktorý je nevyhnutný na uplatnenie reklamačných väd. Po sérii spoločných rokovaní s vtedajším dodávateľom sme pripravili memorandum o urovnaní reklamácie. Podklady tvorili materiály reklamácií spoločnosti a dokumenty, ktoré pripravili starostovia. Toto memorandum bude podpísané 30. novembra 2010. Pýtam sa, prečo sa v danej veci nekonalo s dostatočným efektom a predstihom už skôr? Kto za to môže? Myslím, že na túto otázku si už viete odpovedať aj sami.

INVESTÍCIE DO OPRÁV

Všetky náklady tejto spoločnosti, ktoré sú klasifikované ako oprávnené náklady, prechádzajú vo výkazoch do vzorca, pomocou ktorého URSO určí výmer vodného a stočného pre daný rok. Teda so zreteľom na to, že spoločnosť má vypracovaný hospodársky plán na nasledujúce obdobie, vie predpokladať náklady a výnosy v tomto a budúcom období.

Zámerom schválenia novej smernice o verejnom obstarávaní bolo sledovať aktivitu mesta Martin, konkrétne zavedenie transparentného systému obstarávania. Nad rámec zákona v našej spoločnosti boli zavedené mechanizmy, ktoré majú chrániť spoločnosť, zabezpečovať kvalitu a v prvom rade znižovať náklady na tieto akcie, aby sa ušetrené financie mohli investovať tam, kde je to nutné a nie tam, "kde ruka ruku myje". Do zásobníkov boli vybraté firmy, ktoré spĺňajú požiadavky platného prevádzkového poriadku a hlavne majú potrebné oprávnenie na budovanie líniových vodohospodárskych stavieb. V roku 2010 sme investovali do opráv 330tis €, na porovnanie v roku 2009 to bolo 154tis €. Prioritne sme riešili požiadavky akcionárov v rámci vybudovania nových hydrantov v obciach, ktoré boli nad rámec plánu v počte 140 za posledné 2 roky oproti predošlému obdobiu, kedy sa nefunkčné hydranty nevymieňali vôbec. Po sedemnástich rokoch (oproti stanoveným 10 rokom) sme otvorili vyhniváciu nádrží čistiarny odpadových vôd v Vrútkach. Jej rekonštrukcia stála 150tis€, bola nevyhnutná pre chod čistiarny, nakoľko z vyprodukovaného kalového plynu vyrábame elektrickú energiu a plyn používame na ohrev kalu samotného.

A tu milí čitatelia dostávate odpoveď, kto začal byť nespokojný. Tí, ktorí chceli byť dodávateľom len preto, lebo mali dohodnuté objemy zákaziek a výsledkom ich práce boli dokončené vodovody bez vody, nekvalitne a neodborne prevedené práce, ktoré v prvom kroku nad rámec zaťažili spoločnosť a v druhom rade stredisko opráv muselo tieto nedostatky odstraňovať. A ak nie odstraňovať, prevádzkuje ich dnes naša spoločnosť s ďaleko vyššími prevádzkovými nákladmi než by mala, ak by práce boli vykonané odborne. Na tomto mieste je nutné spomenúť, že v období keď som nastúpil do vedenia spoločnosti, sa skloňovalo slovo ekonomická kríza. Aj preto sú za môjho vedenia pri objednávkach preferované regionálne firmy, samozrejme so zreteľom na najnižšiu cenu a kvalitu. Ale s efektom, že peniaze ostávajú v regióne, podporujeme tým zamestnanosť a správame sa ako lokál patrioti.

SPOLUPRÁCA S FIRMOU VODAKAN

Odpoviem aj na otázku, prečo firma VODAKAN, s.r.o. dostáva zákazky od spoločnosti. Spomenutá firma vznikla v roku 1997 na podnet spoločnosti SeVaK, teda predchodcu TURVODU. V tej dobe bola zrušená stavebnomontážna činnosť z dôvodu, že náklady na toto stredisko neboli oprávnené náklady pre URSO. Vtedajšie vedenie schválilo subdodávateľský vzťah s touto spoločnosťou a to je potvrdené aj dnes platnou zmluvou. Spoločnosť VODAKAN dodnes vykonáva subdodávateľské služby pre TURVOD v nasledovných objemoch v jednotlivých rokoch:

subdodávky VODAKAN	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Suma kontraktov	196 538 €	525 411 €	257 388 €	173 828 €	124 803 €	178 267 €

Z daných čísel je zrejmé, že za vedenia mojej osoby sa v žiadnom prípade subdodávateľské práce nezvyšovali. Za môjho vedenia v spoločnosti bola STM opätovne zrušená, lebo v medziobdobí ju predchádzajúci manažment znovu vytvoril. Dôvodom bola neoprávnenosť nákladov voči URSO. Z takto zrušeného strediska vznikla ďalšia subdodávateľská firma VODASTAV, s.r.o.

AKO TO TEDA VLASTNE JE ?

A teraz sa dostávame ku kľúču, ktorý som vám týmto článkom chcel objasniť. Možno trochu preexponovanými príkladmi vysvetlím dva extrémny, aby to bolo pochopiteľné jasne a zrozumiteľne.

1. Vedenie spoločnosti, ktoré bude šafáriť, nehľadiť na požiadavky spoločnosti, nehľadiť na jednotlivcov, ktorí vypúšťajú balastné a cudzie vody do kanalizácie na úkor tých platiacich. Na straty vo vodovodných potrubíach s poruchami, na prezamestnanosť, nedostatočné využívanie pracovnej doby. Nehospodárne nakladanie s majetkom spoločnosti, ako s náradím, strojmi. Tichým tolerovaním s rozkrádaním spoločnosti, nezájimom, že zamestnanci podnikajú na vrub spoločnosti, využívajú na to vozidlá a vybavenie spoločnosti. Nevyužívaním softwaru a technológií na kontrolu a evidenciu. Neekonomickými a lobistickými investíciami. A ďalšími krokmi, ktoré neprispievajú rastu a rozvoju spoločnosti.

A na strane druhej

2. vedenie, ktoré bude fungovať transparentne, šetriť, ekonomicky výhodne investovať a hlavne rozhodovať strategicky a spoločne,

môžu byť na tom v rámci hospodárenia firmy a ekonomiky úplne rovnako. Pýtate sa ako? Na základe článku, ktorý ste si prečítali jednoducho. Náklady aj prvého vedenia aj druhého vedenia sa pretransformujú ako oprávnené náklady a na základe nich je určený výmer vodného a stočného pre nasledujúci rok. A zaplatíte to potom vlastne vy. A hlavne tí, ktorí najmarkantnejšie prispievajú na pozitívne ekonomické ukazovatele, teda vy Martinčania.

Teraz je ale na mieste otázka, či v spoločnosti šetriť a hľadiť na všetky ukazovatele, ktoré boli spomenuté? Odpovedzte si sami. Ako by ste viedli vy svoju spoločnosť? Rozšafne alebo rázne a aj s nepopulárnymi opatreniami?

Moje meno je spájané s „kindermanažmentom“, s dosadenou osobou - veterinárom, ktorý riadi vodárenskú spoločnosť. Som si vedomý, že nepopulárne kroky, hlavne tie personálne, ktoré pod mojim vedením v spoločnosti prebehli, neprispeli k vašim sympatiám ku mne. Bol som oslovený, aby som reštrukturalizoval a modernizoval spoločnosť s tým, aby bol TURVOD dlhodobou efektívny a hlavne, aby bol majetkom miest a obcí Turca. Tento efekt nebolo možné dosiahnuť bez ráznych opatrení.

Medzi ne patrilo aj narušenie zabehnutých subdodávateľských vzťahov, ktoré boli nahradené transparentným obstarávaním v kolajach rozbehnutých mestom Martin a následná zmena smernice o verejnom obstarávaní v TURVODE nebola pre mnohých vítaná. Po svojom menovaní som sa obklopil tímom ľudí, ktorému dôverujem. Dnes so mnou spolupracujú aj tí, ktorí v tejto spoločnosti pracovali viac než 40 rokov vo vedúcich funkciách. Touto cestou sa im chcem poďakovať za ich ochotu vo veku oddychu ešte spolupracovať a odovzdávať svoje skúsenosti nám mladým a hlavne rozvoju spoločnosti. Ja osobne sa považujem nie za generálneho riaditeľa, ale za generálneho manažéra, ktorý transformuje požiadavky akcionárov, požiadavky vás občanov, požiadavky zamestnancov a samotnej spoločnosti v rámci obchodného plánu do chodu tak

robustnej spoločnosti ako TURVOD v regióne je a verím, že v rukách súčasných akcionárov aj do budúcnosti bude. Rozhodnutia spoločnosti sú výsledkom tímovej práce a spolupráce všetkých zainteresovaných.

Dovoliť si ešte myšlienku od francúzskeho ekonóma 19. storočia Frédérica Bastiata: *“V ekonomickej sfére spôsobuje určitý čin, alebo zvyk, určitá inštitúcia alebo zákon nielen jeden, ale celú sériu účinkov. Len prvý z týchto účinkov je bezprostredný – objavuje sa simultánne so svojou príčinou, len tento účinok je viditeľný. Ostatné účinky sa zjavujú až postupne, nie sú hneď viditeľné. Máme veľké šťastie, pokiaľ sme schopní ich predvídať. Existuje len jeden rozdiel medzi zlým a dobrým ekonómom: zlý sa pridrižava viditeľného účinku, zatiaľ čo dobrý berie do úvahy ako viditeľné aj tie účinky, ktoré je nutné predvídať. Tento rozdiel je však ohromný, pretože skoro vždy dochádza k tomu, že ak bezprostredný následok je priaznivý, tak následky neskoršie sú zhubné, a naopak. To znamená, že zlý ekonóm má za cieľ malý prospech v prítomnosti, ktorý bude mať v budúcnosti za následok veľké zlo, kým naozajstný ekonóm sa zameriava na budúci prospech, ale s rizikom, že v prítomnej dobe sa prejaví malé zlo.”*

A keď ste čítali pozorne, neušlo vám, že vo finále výmer vodného a stočného schvaľuje valné zhromaždenie. Na tomto mieste doplním, že svojou nadpolovičnou väčšinou, teda na jeho stanovenie postačuje primátor mesta Martin, osoba, ktorej rozhodnutie sa bude vo vzťahu s TURVODom týkať každého z nás. Nie je teda ľahostajné, kto touto osobou je. Garancia istoty je tu nevyhnutná.

Tento materiál len v hrubých rysoch informuje čitateľa o niektorých súvislostiach, ktoré sa týkajú spoločnosti TURVOD. Je toho samozrejme ďaleko viac a na vysvetlenie dôležitých otázok nestačí tento článok, ale potrebná je otvorená diskusia. Informácie týkajúce sa Stanov spoločnosti ako aj detailnejšie vysvetlenia vám podajú vaši volení zástupcovia ako starostovia a primátori, respektíve ich kompetentní zamestnanci. So svojimi požiadavkami sa môžete obrátiť na dozornú radu spoločnosti. Môžu to byť aj konkrétne otázky na výšku plátov manažmentu alebo zamestnancov, či umelo vytvorené miesta, o ktorých sa na fórach často diskutuje. V prípade akýchkoľvek otázok sa môžete v dohodnutom termíne zastaviť v samotnom sídle spoločnosti a svoje otázky prebrať s vedením. Lebo kto nevie, nech sa radšej pýta, predtým než odznejú na verejných fórach nepodložené obvinenia.

MVDr. Rastislav Zábrowsky

v Martine, 18. októbra 2010